

İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME ÖĞRENCİLERİNİN KÜTÜPHANE KULLANMA DÜZEYLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Yrd. Doç. Dr. Namık Kemal ŞAHBAZ*

ÖZ: Bu araştırma, Mersin ilinin farklı ilçelerinden seçilen ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kütüphane kullanım düzeylerini, farklı değişkenler açısından değerlendiren betimsel bir çalışmadır. 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin kütüphaneye bakış açıları; anne-baba eğitim durumuna, tercih ettikleri kütüphane türüne, kütüphane kullanım sıklıklarına, kütüphane kullanım amaçlarına göre irdelenmiştir. Kişisel bilgi formuyla elde edilen verilerin analizi SPSS 11,5 yazılım programında ki kare testi ile yapılmıştır. Bu araştırmaya göre ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kütüphane kullanım düzeylerinin anne- baba eğitim durumuna göre değişmediği ancak tercih edilen kütüphanenin türüne ve öğrencileri kütüphane kullanmaya yönlendiren kişilere göre değiştiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: ilköğretim öğrencileri, kütüphane kullanım düzeyleri, okunan kitap sayısı

An Investigation of Second Year Primary School Students Library User Levels

ABSTRACT: This research, in different districts of the province of in levels of selected middle school students uses the library, in terms of different variables, a descriptive study evaluating. 6, 7 and 8 grade students' perspectives on the library, parent education level, the library of their choice on the type, frequency of library use, library use were examined according to the purpose. Form with personal information obtained from the data analysis was done with chi-square test using SPSS 11.5 software program. According to this research, levels of middle school students use the library according to parents' education has not changed, but the preferred type of library and reached the conclusion

* Mersin Üni. Eğt. Fak. Türkçe Eğt. Böl. nksahbaz@mersin.edu.tr

those changes according to the people directing students to use the library.

Key Words: elementary school students, library usage levels, the number of books read

Giriş

Kütüphaneler, insanlığın bilgileri toplamak, saklamak, korumak, yeniden üretmek ve gelecek kuşaklara miras bırakmak amacıyla düzenlediği yapılardır. Gerek toplumsal gerekse eğitsel anlamda kütüphaneler, tarih boyunca önemli yapılar olarak kabul edilmiş, korunmuş ve yaşatılmıştır. Ancak günümüzde bilgi teknolojilerinin hızla ilerlemesi karşısında başta okul kütüphaneleri olmak üzere diğer kütüphaneler de kitapları barındırmak dışındaki işlevlerini yerine getiremez durumdadır. Bu çalışmada, kütüphanelerin kitapların yığıldığı yer olarak görülmesi fikrinin yıkılması; toplumsal ve bireysel olarak kütüphanelerden en üst düzeyde yarar sağlanmasına yönelik etkinliklerin artırılması amacı güdülmektedir.

Yılmaz (2010), kütüphaneyi bilgiyi sağlayan, düzenleyen ve erişime sunan bir toplumsal kurum olarak tanımlar. UNESCO'ya göre ise kütüphane; “adı ne olursa olsun, basılı kitap ve süreli yayınların ya da başka her türden çizgisel, görsel-ışitsel yayının düzenli koleksiyonları ile okurların bilgi, araştırma, eğitim, dinlenme amaçları için bunları kullanmalarını sağlayan ve kolaylaştıran elemanlar”dır (<http://zilekutuphane.8k.com>).

İnsanoğlu, yazıyı icat ettiğinden bu yana yazmış ve yazdıklarını biriktirmiştir. Özel koleksiyonlarda korunarak zamanla kütüphanelere dönüştürülen bu kayıtlar, gelecek nesillere tarihin ve medeniyetlerin sırlarını taşımaktadır (<http://www.beyazitkutup.gov.tr/kunye.php>).

Kütüphane, çağımızın geçmişe oranla oldukça farklı olan koşullarından toplumun bilgiye olan gereksinmesini karşılamaya yönelik her türlü bilgi kaynağını bünyesinde toplayan, önceden belirlenmiş birtakım teknik ve yöntemlerle düzenleyen ve onlardan maksimum düzeyde yararın sağlanabilmesi için hizmetler veren toplumsal bir kurumdur (Çakın 1986).

Kütüphaneleri, yalnızca kitapların toplanıp biriktirildiği kapalı mekânlar olarak düşünmek büyük bir yanılğı olacaktır. Kütüphaneler, toplumların dünyaya açılan pencereleri, dünyayı konuk eden evleridir.

Bilginin üretiminden tüketimine kadar geçen süreçte önemli roller oynayan kütüphaneler, bir yandan bilgi toplumunun ürünü iken, diğer yandan bu toplumu besleyen kurumlar arasında yer almaktadır (Yılmaz 2010).

Bu nedenledir ki ülkemizdeki kütüphaneler, köklü bir geçmişe, zengin bir birikime sahiptir. Türkiye'nin 900 yıllık bir kütüphane geleneği vardır. Anadolu Selçukluları, Beylikler ve daha sonra da Osmanlı İmparatorluğu dönemlerinde birçok kütüphane kurulmuştur. Bu dönemlerde kütüphaneler, yöre halkının ve medrese öğrencilerinin ihtiyacını karşılamak üzere, özel vakıf kütüphaneleri şeklinde kurulmuşlardır. 1920 yılında Büyük Millet Meclisi Hükümetinin kurulmasından sonra Maarif Vekâleti (Milli Eğitim Bakanlığı) içinde bir Hars Dairesi oluşturulmuş ve kütüphaneler bu daireye bağlanmıştır (<http://zilekutuphane.8k.com>).

Bireyin kültürlenmesi için toplumun tarihî ve kültürel birikimini edinmesi gereklidir. Bu açıdan somut ve soyut tüm sınırların, bilgi edinme aşamalarının olduğu bilgi çağında okul kütüphanelerinin önemi giderek artmaktadır. Günümüzde kütüphanecilik kendi enformasyonu ve bilimsel temeli olan bir disiplin halini almıştır. Kütüphanelerin ve kitapların eğitim ve öğretimde kullanımı okul kütüphanelerini ve sınıf kitaplıklarını vazgeçilmez kılmıştır. Okul kütüphaneleri ve kitaplıklarının eğitim ve öğretimde böylesine önem kazanmasında; zekâ, başarı ve kişisel özellikleri itibarıyla öğrencilerin farklı farklı olması ve farklı gelişme hızında olmaları, teknolojik gelişmeler sebebiyle bilgiye olan ihtiyacın artması, öğretim yöntemlerinin çeşitlenmesi, boş zamanları değerlendirme gerekliliği etkili olmuştur (Önal 1987: 55).

Bugün Türkiye'de okul kütüphanelerinin niteliği, niceliği ve işlevi okul yönetimi, öğretmenler ve öğrenciler açısından büyük bir sorun teşkil etmektedir. Özellikle kaynak bakımından oldukça zayıf olan okul kütüphaneleri, beklenen işlevini yerine getirememektedir. Bu anlamda öncelikle okul kütüphanelerinin zenginleştirilmesi amacını güden çalışmalara öncelik verilebilir. Bu çalışma, okul kütüphanelerinin öğrenciler için nitelik, nicelik ve işlev bakımından yeterli olduğu ön kabulüyle gerçekleştirilmiştir.

Eğitimle kütüphane arasında organik bir ilişki bulunmaktadır. Bu ilişki, toplumların gelişim ve değişimlerinde bir anahtardır. Türk eğitim politikasında kütüphane olgusu doğru ve yeterli bir biçimde algılanamamakta, bu konuda bir kavrayış/tutum sorunu bulunmaktadır (Yılmaz 2004/2: 12, 15).

Kütüphanelerin ve özellikle okul kütüphanelerinin üzerine düşen görevi yerine getirmesi için öncelikle okul kütüphanelerini kullanılabilir duruma getiren eğitim yöneticilerinin, kütüphanelerin kullanımı ve özendirilmesi noktasında yükümlülüğü bulunan başta Türkçe öğretmenlerinin olmak üzere diğer öğretmenlerin sorumluluğu büyüktür. Kütüphane kullanımının bir eğitim süreci olarak görülmesi ve bireylerde yetkin bir kütüphane bilincinin oluşturulması gerekmektedir. Bu bilinç oluşturduğu tak-

dirde kütüphaneler; bilginin sürekli değiştiği, dönüştüğü, evrildiği ve yenilediği mekânlar olacaktır.

“Çağdaş eğitim anlayışında ‘kütüphane’ eğitim ve okul sisteminin önemli bir yapı taşı konumundadır/olmalıdır. Öğrenciyi temel alan bu yaklaşımda sistem içinde yer alan gelişmiş kütüphane ve bilgi merkezleri, öğrencilerin ‘kendilerini geliştirmeyi öğrendikleri yer’ olarak algılanmakta ve öğretmenlerin ‘bilgi aktarıcı’ rolünden sıyrılarak ‘yol gösterme / yönlendirme’ rollerini gerçekleştirmelerinde bir araç ve yol anlamı taşımaktadır. Bu anlamda kütüphaneler, öğrencilerin okul sistemi içinde ‘öğrenmeyi öğrenme’ deneyimini yaşayabilecekleri, dolayısıyla ‘kendilerini gerçekleştirebilecekleri’ yerdir. Böyle bir yapı, aynı zamanda hedeflenen eğitim amaçlarının da başarılması için gerekli ortam ve olanakların var olması anlamına gelmektedir.” (Torun 2003: 56)

Ancak son yıllarda bilişim teknolojilerinin hızla ilerlemesi kütüphane kullanma ihtiyacını en aza indirmiştir. Başlangıçta sadece el yazması ya da matbu eserlerin kullanıma sunulduğu kütüphanelerde son yıllarda kitap, dergi ve başvuru kaynaklarının yanı sıra elektronik ortamlar da kütüphane kullanıcılarının hizmetine sunulmuştur. Böylelikle bireyler, ihtiyaç duydukları bilgiye çeşitli yollardan ulaşma imkânı bulmuşlardır.

Özellikle yaşadığımız çağda kentlileşme, yükselen değerler, teknoloji ve kaçınılmaz olarak internet gibi toplumu şekillendiren olguları iyiyeye, güzele doğruya çevirerek bağımsız, kendi kararlarını veren, girişimci çocuk kültürünün oluşturulması için çaba göstermesi gereken kurumlardan biri kütüphanelerdir (Karakaş 2011).

“*Meyveler herkesindir; toprak hiç kimsenin değildir.*”(1998) diyen Rousseau’nun bu sözü, kütüphanelerin amacını ve işlevini açıkça ortaya koymaktadır. Bilgi birikiminden herkesin faydalanabileceğini dile getiren düşünür; bilginin herkesin olduğunu, bir kişinin yahut bir grubun tekeline alamayacağını savunmaktadır. Bununla birlikte bilginin bulunduğu mekânlardan faydalanmak da herkesin hakkıdır. İnsanlık, ürettiklerini yine insanlığın kullanması için biriktirmektedir.

İnsan yaşamını bir eğitim süreci olarak ele alırsak, kütüphane, insanın eğitim sürecinde gereksinim duyduğu, kullanmak zorunda olduğu bilgiyi bulan, örgütleyen ve kullanıma sunan toplumsal bir kuruluştur. Bilgi olgusunun söz konusu olduğu her yerde ve anda kütüphane kurumunun bulunması kaçınılmazdır. İşte, kütüphane kurum ve hizmetleri, bu özelliği ve yapısı nedeniyle eğitim sürecinin gerçekleşmesinde gereksinim duyulan zorunlu araçlardan birisidir. Bir başka deyişle, kütüphane eğitim sürecinin bir ürünü, onun yarattığı doğal bir öğedir. Bu anlamıyla, kütüphane, eğitimin temel ve organik bileşenlerinden birisidir (Yılmaz 2004/1).

Araştırmada problem cümlesi; “*İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kütüphane kullanma düzeyleri nedir?*” biçiminde ifade edilebilir. Bu temel probleme bağlı olarak çalışmanın amacı; ilköğretim ikinci kademe öğrenim gören 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerinin kütüphanelerden nasıl ve ne kadar yararlandıklarını belirlemektir. Söz konusu öğrencilerin kütüphane kullanma durumlarına etki eden unsurlar araştırmaya yön verecektir. Elde edilen sonuçlar üzerinde değerlendirme yapıldıktan sonra ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kütüphaneleri daha etkili ve verimli kullanmaları için öneriler sunulacaktır.

Temel problemi analiz etmek adına bazı alt problemleri şöyle sıralayabiliriz.

1. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kütüphane kullanma sıklıkları sınıf seviyesine göre değişmekte midir?
2. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kütüphane kullanma sıklıkları cinsiyete bağlı olarak değişmekte midir?
3. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kütüphane kullanma sıklıkları annelerinin öğrenim durumuna bağlı olarak değişmekte midir?
4. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kütüphane kullanma sıklıkları babalarının öğrenim durumuna bağlı olarak değişmekte midir?
5. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin tercih ettikleri kütüphane çeşitleri, kütüphane kullanım sıklıklarına bağlı olarak değişmekte midir?
6. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kütüphane kullanım sıklıkları, onları kütüphane kullanmaya yönlendiren kişilere bağlı olarak değişmekte midir?
7. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin bir ayda okudukları kitap sayısı, kütüphane kullanma sıklıklarına bağlı olarak değişmekte midir?
8. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin bir ayda okudukları kitap sayısı, öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf seviyesine bağlı olarak değişmekte midir?
9. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin bir ayda okudukları kitap sayısı, öğrencilerin cinsiyetlerine bağlı olarak değişmekte midir?
10. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kütüphane kullanım amaçlarına göre tercih ettikleri kütüphanelerin türleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Türü

Bu araştırma, var olan durumların derlenip istatistiksel analizlerle yorumlanmasına dayandığından betimsel bir çalışmadır. Erkuş (2009)'a göre betimsel çalışmalar; ilişkiyi ya da farkı merak etmeyen, bilimin betimleme amacına hizmet etmekle birlikte aynı zamanda sonraki çalışmalar için denence üretmeye yönelik öngörü sağlayan, neyin ne olduğunu saptamaya dönük çalışmalardır.

Mersin ilindeki ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine uygulanan kişisel bilgi formları aracılığıyla toplanan veriler, öğrencilerin kütüphane kullanım düzeylerinin yordanmasında kullanılmış, sonuçlar diğer çalışmalarla karşılaştırılarak değerlendirilmiştir.

Örneklem

Bu araştırmaya, Mersin ilinin Akdeniz, Toroslar ve Tarsus ilçelerindeki ilköğretim okullarının ikinci kademelerinde öğrenim gören 390 öğrenci katılmıştır. Aşağıdaki Tablo 1'de okulların adı, katılımcı sayıları ve katılımcı yüzdeleri belirtilmiştir.

Okul Adı	Öğrenci Sayısı (%)
Mersin Tarsus Ulaş İ. O.	82 (21)
Mersin Toroslar Abdullah Günaydın İ. O.	155 (39)
Mersin Toroslar Ziraat Odası İ. O.	77 (20)
Mersin Akdeniz Üç Ocak İ. O.	76 (20)
Toplam (%)	390 (100)

Tablo 1. Okullara göre öğrenci dağılımı

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 21'i Mersin Tarsus Ulaş İ. O.'dan; % 39'u Mersin Toroslar Abdullah Günaydın İ. O.'dan; % 20'si Mersin Toroslar Ziraat Odası İ. O.'dan ve % 20'si Mersin Akdeniz Üç Ocak İ. O.'dandır.

	Cinsiyet		Toplam (%)
	Kız (%)	Erkek (%)	
6.sınıf	56 (14,4)	74 (19)	130 (33,3)
7. sınıf	69 (17,7)	61 (15,6)	130 (33,3)
8.sınıf	69 (17,7)	61 (15,6)	130 (33,3)
Toplam (%)	194 (49,7)	196 (50,3)	390 (100)

Tablo 2. Sınıf seviyesine göre cinsiyetlerin dağılımı

Katılımcıların % 49,7'si kız; % 50,3'ü erkektir. Her sınıf seviyesinde katılımcıların oranı % 33,3'tür. Altıncı sınıf öğrencilerinin % 14,4'ü kız, % 19'u erkek; yedinci sınıf öğrencilerinin % 17,7'si kız, % 15,6'sı erkek; sekizinci sınıf öğrencilerinin % 17,7'si kız, % 15,6'sı ise erkektir.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu: İlköğretim okullarının ikinci kademelerinde öğrenim gören 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri için hazırlanan kişisel bilgi formu, sekiz maddeden oluşmaktadır. Ayrıca bu formda katılımcıların akademik başarı ortalamalarına ulaşabilmek amacıyla ad, soyad bilgileri de istenmiştir. Diğer maddeler, katılımcıların cinsiyetini, anne-baba eğitim durumunu ve ayda ortalama kaç kitap okuduklarını belirlemeye yönelik hazırlanmıştır. Bunun yanı sıra kişisel bilgi formunda; katılımcıların yılda ortalama kaç kez kütüphaneye gittiklerini, kütüphaneleri hangi amaçla kullandıklarını, hangi tür kütüphaneleri kullandıklarını ve kendilerini kütüphane kullanmaya kimin yönlendirdiğini belirlemeye yönelik hazırlanmış maddelerde bulunmaktadır.

Katılımcıların kütüphaneyi, bir yılda ortalama kullanım sayıları “kullanım sıklığı” olarak ifade bulmuştur.

Literatürdeki yaygın/ sürekli kullanımı ve somut/ ölçülebilir olması nedeniyle “kullanım sıklığı” halk kütüphanesi kullanımını ifade eden bir ölçüt niteliği taşımaktadır. Kullanım sıklığının, bir ölçüt olarak genelde kabul edilmesine karşın bu sıklığın belirlenmesi konusunda değişik yaklaşımlar bulunmaktadır. Kuşkusuz bu sıklığın belirlenmesinde literatürdeki yaklaşımlar ve ülke koşulları dikkate alınmak durumundadır. Aşağıda verilen kütüphane kullanma sıklık grupları özellikle ALA (American Library Association)’nın önerileri doğrultusunda oluşturulmuştur. (Berelson 1949; Lubans 1978; Knight and Nourse 1969; ALA 1978; Madden 1979; Kim 1990; Grosser 1988; D’Elia and Walsh 1983; Yılmaz 1996).

*Az kullanan kullanıcı;
kullanan kişi*

Halk kütüphanesini yılda 1-5 kez

*Orta sıklıkta kullanan kullanıcı;
kullanan kişi*

Halk kütüphanesini yılda 6-23 kez

Sık kullanan kullanıcı; Halk kütüphanesini yılda 24 kez ve daha fazla kullanan kişi

Kişisel bilgi formunda yer alan “kütüphane kullanım amaçları” da Yılmaz (1996)’ın görüşlerinden faydalanılarak ilköğretim ikinci kademe öğrencileri için uyarlanmıştır. Yılmaz (1997)’a göre; Halk kütüphanesi kullanım amaçları kaynaklarda, “kullanım amaçları” yerine aynı anlamda “kullanım biçimleri” ve “kullanım nedenleri” olarak da yer almaktadır. Kişiler, halk kütüphanesini genelde şu amaçlar için kullanırlar:

1. Kitap veya kitap dışı materyal ödünç almak
2. Danışma kaynaklarından araştırma yapmak

3. Okul ödevi yapmak/Ders çalışmak
4. Gazete, dergi okumak
5. Kütüphanedeki kültürel etkinliklere katılmak
6. Kütüphane kaynaklarını gözden geçirmek
7. Kütüphaneye çocuğunu getirmek, ona yardımcı olmak, onu beklemek
8. Kütüphane katalogunu incelemek
9. Fotokopi çektirmek
10. Arkadaşlarla buluşmak/ onlarla birlikte vakit geçirmek
11. Televizyon, video gibi araçlardan faydalanmak
12. Oyun oynamak “(Yılmaz 1996).

İşlem

Kişisel bilgi formları, Türkçe öğretmenleri ve psikolojik danışman ve rehber öğretmenler vasıtasıyla öğrencilere ulaştırılmıştır. Form, rehberlik etkinlikleri saatinde uygulanmıştır. Formun kullanım amacıyla ilgili kısa bir bilgi verildikten sonra öğrencilerden kişisel bilgi formunu doldurmaları istenmiştir. Formun öğrencilerce doldurulması yaklaşık on dakika sürmüştür.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde elde edilen veriler, SPSS 11,5 yazılım programıyla analiz edilmiştir. Değişkenler, kesikli değişken kategorisinde olduğundan ki kare testi uygulanmıştır. Tablo 3’te “İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kütüphane kullanma sıklıkları sınıf seviyesine göre değişmekte midir?” sorusuna cevap aranmıştır.

Sınıf	Sıklık			Toplam (%)
	Az (%)	Orta (%)	Sık Sık (%)	
6. sınıf	24 (6,2)	51(13,1)	55 (14,1)	130 (33,3)
7. sınıf	53 (13,6)	55 (14,1)	22 (5,6)	130 (33,3)
8. sınıf	56 (14,4)	44 (11,3)	30 (7,7)	130 (33,3)
Toplam (%)	133 (34,1)	150 (38,5)	107 (27,4)	390 (100)

Tablo 3. Sınıf seviyesine göre kütüphane kullanma sıklığı

Her sınıf seviyesinde toplam 133 (% 34,1) kişinin kütüphaneleri az kullandığı; 150 (% 38,5) kişinin orta; 107 (% 27,4) kişinin ise sık sık kullandığı görülmüştür. Altıncı sınıfların % 6,2’si az; % 13,1’i orta seviyede; % 14,1’i sık sık kütüphane kullanmaktadır. Yedinci sınıfların, % 13,6’sı az; % 14,1’i orta seviyede; % 5,6’sı sık sık kütüphane kullanır-

ken; sekizinci sınıfların % 14,4'ü az, % 11,3'ü orta seviyede; % 7,7'si sık sık kütüphane kullanmaktadır. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin sınıf seviyesine göre kütüphane kullanma sıklıklarının değişmediği söylenebilir ($\chi^2 = 31,947$, $p > .05$).

Şahin vd. (2009)'in Erzurum ilinde yaptıkları araştırmada öğrencilerin kütüphanelerden yararlanma sıklığını; % 3,4 *Hiç*; % 37,9'u *Arada Bir*; % 36,2'si *Sürekli* şeklinde ifade edilmiştir.

Bu çalışmada, öğrencilerin % 34,1'inin az, % 38,5'inin orta; % 27,4'ünün sık sık kullandığı görülmüştür.

Araştırmanın bir başka alt problemi; “*İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kütüphane kullanma sıklıkları cinsiyete bağlı olarak değişmekte midir?*” sorusudur.

Cinsiyet	Sıklık			Toplam (%)
	Az (%)	Orta (%)	Sık Sık (%)	
Kız	60 (15,4)	76 (19,5)	58 (14,9)	194 (49,7)
Erkek	73 (18,7)	74 (19)	49 (12,6)	196 (50,3)
Toplam (%)	133 (34,1)	150 (38,5)	107 (27,4)	390 (100)

Tablo 4. Cinsiyete göre kütüphane kullanma sıklığı

Kız öğrencilerden 60 (% 15,3)'ü kütüphaneleri az; 76 (519,5)'si orta seviyede; 58 (% 14,9)'i ise sık sık kullanmaktadır. Erkek öğrencilerden 73 (% 18,7)'ü az; 74 (% 19)'ü orta seviyede; 49 (% 12,6)'u ise sık sık kütüphane kullanmaktadır. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kütüphane kullanma sıklıklarının cinsiyete bağlı olarak değişmediği ifade edilebilir ($\chi^2 = 2,044$; $p > .05$).

Tablo 5'te ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kütüphane kullanma sıklıkları, annelerinin öğrenim durumuna bağlı olarak incelenmiştir.

Annenin eğitim durumu	Sıklık			Toplam (%)
	Az (%)	Orta (%)	Sık sık (%)	
Okur yazar değil	37 (9,5)	36 (9,2)	16 (4,1)	89 (22,8)
Okur yazar, diploma yok	21 (5,4)	25 (6,4)	22 (5,6)	68 (17,4)
İlkokul	50 (12,8)	58 (14,9)	45 (11,5)	153 (39,2)
Ortaokul	12 (3,1)	20 (5,1)	10 (2,6)	42 (10,8)
Lise ve üzeri	13 (3,3)	11 (2,8)	14 (3,6)	38 (9,7)
Toplam (%)	133 (34,1)	150 (38,5)	107 (27,4)	390 (100)

Tablo 5. Annenin eğitim durumuna göre kütüphane kullanma sıklığı

Tablo 5 incelendiğinde, ilkokul düzeyinde öğrenim görmüş annelerin çocuklarından 50 (% 12,8)'si kütüphaneleri az; 58 (% 14,9)'i orta seviyede; 45 (% 11,5)'i ise sık sık kullanmaktadır. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kütüphane kullanma sıklıklarının annenin eğitim durumuna bağlı olarak değişmediği ileri sürülebilir ($\chi^2 = 9,241$; $p > 0,05$).

Tablo 6’da ise ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kütüphane kullanma sıklıkları, babalarının öğrenim durumuna bağlı olarak incelenmiştir.

Babanın eğitim durumu	Sıklık			Toplam (%)
	Az (%)	Orta (%)	Sık sık (%)	
Okur yazar değil	10 (2,6)	10 (2,6)	9 (2,3)	29 (7,4)
Okur yazar, diploma yok	25 (6,4)	25 (6,4)	14 (3,6)	64 (14,4)
İlkokul	55 (14,1)	64 (16,4)	48 (12,3)	167 (42,8)
Ortaokul	23 (5,9)	31 (7,9)	22 (5,6)	76 (19,5)
Lise ve üzeri	20 (5,1)	20 (5,1)	14 (3,6)	54 (13,8)
Toplam (%)	133 (34,1)	150 (38,5)	107 (27,4)	390 (100)

Tablo 6. Babanın eğitim durumuna göre kütüphane kullanma sıklığı

Tablo 6 incelendiğinde, ilkokul düzeyinde öğrenim görmüş babaların çocuklarından 55 (% 14,1)’i kütüphaneleri az; 64 (% 16,49)’ü orta seviyede; 48 (% 12,3)’i ise sık sık kullanmaktadır. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kütüphane kullanma sıklıklarının babanın eğitim durumuna bağlı olarak değişmediği ileri sürülebilir ($\chi^2= 2,327$; $p>0,05$)

Okunan kitap sayısı	Sıklık			Toplam (%)
	Az (%)	Orta (%)	Sık sık (%)	
Bir kitap	15 (3,8)	7 (1,8)	3 (0,8)	25 (6,4)
İki kitap	41 (10,5)	20 (5,1)	14 (3,6)	75 (19,2)
Üç kitap	26 (6,7)	37 (9,5)	17 (4,4)	80 (20,5)
Dört kitap	21 (5,4)	29 (7,4)	26 (6,7)	76 (19,5)
Beş kitap	11 (2,8)	34 (8,7)	24 (6,2)	69 (17,7)
Altı kitap ve daha fazlası	19 (4,9)	23 (5,9)	23 (5,9)	65 (16,7)
Toplam (%)	133 (34,1)	150 (38,5)	107 (27,4)	390 (100)

Tablo 7. Okunan kitap sayısına göre kütüphane kullanma sıklığı

Tablo 7 incelendiğinde, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kütüphane kullanma sıklıklarının, okudukları kitap sayısına bağlı olarak değişimi incelendiğinde bir kitap okuyan öğrencilerden 15 (% 3,8)’inin kütüphaneyi az, 7 (% 1,8)’sinin orta seviyede, 3 (% 0,8)’ünün de sık sık kullandığı söylenebilir. Altı ve daha fazla kitap okuyan öğrencilerden 19 (% 4,9)’u kütüphaneyi az kullanırken, 23 (% 5,9)’ünün orta seviyede ve sık sık kullandığı ileri sürülebilir. Yapılan testlere göre İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kütüphane kullanma sıklıkları, okudukları kitap sayısına bağlı olarak değiştiği dile getirilebilir ($\chi^2= 38,796$; $p<.05$).

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin bir ayda okudukları ortalama kitap sayısının annenin eğitim seviyesine göre ($\chi^2=22,972$; $p>.05$) ve baba eğitim seviyesine göre ($\chi^2= 20,233$; $p>.05$) değişmediği yapılan analizler sonucunda kaydedilmiştir.

Ailenin, çocuğun kişilik kazanmasında ve sosyalleşmesinde birincil bir kurum olduğu bilinmektedir. Eğitim sürecinin diğer aşamalarında

olduğu gibi okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıklarının kazanılmasında da ailenin yaklaşım ve tutumu, diğer bir deyişle duyarlılığı başlıca etkindir. Powell, Taylor ve McMillan (1984), yaptıkları araştırmanın sonuçlarına dayanarak, çocukların okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıklarının geliştirilmesinde ailenin temel kurum olduğunu açık bir biçimde belirtmektedirler. Bu gerçeği, Steinberg (1979) de "çocuğun ilgili alışkanlıklarında temel etkinin aileden geldiği" biçiminde açıklamaktadır. Sağlamtuç (1991: 143), bu konuda bir başka önemli noktayı vurgularken, ailenin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıkları konusunda çocuğu olumlu yönde olduğu gibi olumsuz yönde de etkileyebileceğini belirtmektedir. Ailenin, çocuğu için bu konuda yerine getirmesi gereken sorumluluklar, sorumluluk bilinci ve yapması gerekenler bu duyarlılıktan kaynaklanmaktadır.

Buna karşın öğrencileri kütüphane kullanmaya yönlendiren kişilere göre öğrencilerin bir ayda okudukları ortalama kitap sayısının değiştiği gözlenmiştir ($\chi^2=65,741$; $p<.05$). Anne ve babanın dışında; öğrencilerin kendi istekleriyle, öğretmenlerinin yönlendirmeleriyle ya da arkadaş çevresinin etkisiyle kütüphane kullandığı savunulabilir.

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin tercih ettikleri kütüphanenin türüne göre kütüphane kullanma sıklıkları Tablo 8'de verilmiştir.

Kütüphane Türü	Sıklık			Toplam (%)
	Az (%)	Orta (%)	Sık sık (%)	
Okul Kütüphanesi	106 (27,2)	121 (31)	100 (25,6)	327 (83,8)
Üniversite Kütüphanesi	0 (0)	3 (0,8)	3 (0,8)	6 (1,5)
Halk Kütüphanesi	15 (3,8)	18 (4,6)	3 (0,8)	36 (9,2)
Aile Kitaplığı	12 (3,1)	8 (2,1)	1 (0,3)	21 (5,4)
Toplam (%)	133 (34,1)	150 (38,5)	107 (27,4)	390 (100)

Tablo 8. Tercih edilen kütüphane türüne göre kütüphane kullanma sıklığı

Tablo 8 incelendiğinde, en fazla okul kütüphanelerinin tercih edildiği görülmektedir. 327 (% 83,8) öğrenci okul kütüphanelerini tercih etmiştir. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin tercih ettikleri kütüphane türünün kütüphane kullanma sıklığına bağlı olarak değiştiğini söyleyebiliriz ($\chi^2=18,843$; $p<.05$). Gözlenen bu sonuç, öğrenme yaşantılarında okul kütüphanelerinin önemi açıkla vurgulamaktadır.

Okumayı bir beceri olarak kazandırmada şüphesiz kitaplık ve kütüphanelerin büyük payı vardır. İlk ve ortaöğretim okullarında, ders programlarını desteklemek, öğrencilerin bireysel okuma gereksinimlerine yanıt vermek, okuma alışkanlığını kazandırmak, kitabı ve kütüphaneyi kullanmayı öğretmek, kütüphane yaşantısının getireceği olanaklardan yararlanarak toplumsal davranışları güçlendirmeye katkıda bulunmak amacıyla meydana getirilen kütüphanelere "okul kütüphaneleri" denir

(Alpay 1989: 79). Okul kütüphaneleri; eğitim ve öğretim için gerekli her türlü bilgi kaynağını toplayan, düzenleyen ve hizmetleri ile parçası bulunduğu öğretim kademesinin amaçlarının gerçekleşmesine dinamik bir şekilde katılan toplumsal kuruluşlardır (Aşıcı-Özarlan 2002:3).

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kütüphane kullanım sıklıklarının, onları kütüphane kullanmaya yönlendiren kişilere bağlı olarak değişimi Tablo 9’da verilmiştir.

Yönlendiren kişiler	Sıklık			Toplam (%)
	Az (%)	Orta (%)	Sık Sık (%)	
Kendim	66 (16,9)	82 (21)	64 (16,4)	212 (54,4)
Türkçe Öğrt.	38 (9,7)	55 (14,1)	38 (9,7)	131 (33,6)
Diğer öğrt.	11 (2,8)	7 (1,8)	1 (0,3)	19 (4,9)
Arkadaşlarım	6 (1,5)	0 (0)	3 (0,8)	9 (2,3)
Annem	5 (1,3)	6 (1,5)	1 (0,3)	12 (3,1)
Babam	3 (0,8)	0 (0)	0 (0)	3 (0,8)
Kardeşim	1 (0,3)	0 (0)	0 (0)	1 (0,3)
Diğer	3 (0,8)	0 (0)	0 (0)	3 (0,8)
Toplam (%)	133 (34,1)	150 (38,5)	107 (27,4)	390 (100)

Tablo 9. Kütüphane kullanmaya yönlendiren kişilere göre kütüphane kullanma sıklığı

Tablo 9 incelendiğinde, öğrencilerden 212 (% 54,4)’si kendi isteğiyle kütüphaneye gitmektedir. 131 (% 33,6)’i Türkçe öğretmenin; 19 (% 4,9)’u ise diğer öğretmenlerinin yönlendirmesiyle kütüphaneyi kullanmaktadır.

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kütüphane kullanım sıklıklarının, onları kütüphane kullanmaya yönlendiren kişilere bağlı olarak değiştiği söylenebilir ($\chi^2 = 31,359$; $p < .05$). Öğrencilerin, kütüphaneleri kendi istekleriyle kullanmalarının da büyük ölçüde öğretmenlerin yönlendirmelerine dayandığı söylenebilir. Bu anlamda öğretmenlere önemli görevler düşmektedir.

Yılmaz (1992: 6) okuma alışkanlığı açısından öğretmenlerin iki temel rolünün olduğunu savunmaktadır: 1) Öğrenciye okuma alışkanlığı kazandırma sorumluluğunun bilinci, 2) Öğrenciye okuma alışkanlığı kazandırma yollarını bilme sorumluluğunun bilinci.

Bu iki sorumluluk bilincinin öğretmenlerde bulunması, özellikle okuma alışkanlığı kazanılmasının ilk basamaklarından olan ilköğretim seviyesinde büyük önem taşımaktadır. Kuşkusuz bunun ilk yolu öğretmenlerin bu konuda öğrencilere örnek olmasıdır.

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin cinsiyete göre bir ayda okudukları ortalama kitap sayısı Tablo 10’da verilmiştir.

Kitap sayısı	Cinsiyet		Toplam (%)
	Kız (%)	Erkek (%)	
1 kitap	7 (1,8)	18 (4,6)	25 (6,4)
2 kitap	44 (11,3)	31 (7,9)	75 (19,2)
3 kitap	38 (9,7)	42 (10,8)	80 (20,5)
4 kitap	42 (10,8)	34 (8,7)	76 (19,5)
5 kitap	25 (6,4)	44 (11,3)	69 (17,7)
6 ve daha fazla kitap	38 (9,7)	27 (6,9)	65 (16,7)
Toplam	194 (49,7)	196 (50,3)	390 (100)

Tablo 10. Cinsiyete göre kitap okuma sayısı dağılımı

Tablo 10 incelendiğinde, kız öğrencilerin 7 (% 1,8)'si; erkek öğrencilerin 18 (% 4,6)'i ayda bir kitap okumaktadır. Kız öğrencilerin 38 (% 9,7)'i; erkek öğrencilerin 27 (% 6,9)'si ayda ortalama 6 ve daha fazla kitap okumaktadır. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin cinsiyetlerine göre bir ayda okudukları kitap sayısının değiştiği söylenebilir ($\chi^2 = 15,219$; $p < .05$).

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin sınıf seviyelerine göre kitap okuma sayılarının değişimi Tablo 11'de gösterilmiştir.

Kitap sayısı	6. sınıf (%)	7. sınıf (%)	8. sınıf (%)	Toplam (%)
1 kitap	4 (1)	9 (2,3)	12 (3,1)	25 (6,4)
2 kitap	10 (2,6)	31 (7,9)	34 (8,7)	75 (19,2)
3 kitap	30 (7,7)	28 (7,2)	22 (5,6)	80 (20,5)
4 kitap	30 (7,7)	23 (5,9)	23 (5,9)	76 (19,5)
5 kitap	30 (7,7)	22 (5,6)	17 (4,4)	69 (17,7)
6 ve daha fazla	26 (6,7)	17 (4,4)	22 (5,6)	65 (16,7)
Toplam (%)	130 (33,3)	130 (33,3)	130 (33,3)	390 (100)

Tablo 11. Sınıf seviyesine göre kitap okuma sayıları

Tablo 11 incelendiğinde, altıncı sınıf öğrencilerinin 4 (% 1)'ü ayda bir kitap okurken; yedinci sınıf öğrencilerinin 9 (% 2,3)'ü; sekizinci sınıf öğrencilerinin 12 (% 3,1)'si ayda bir kitap okumaktadır. Yine altıncı sınıf öğrencilerinin 10 (% 2,6)'u ayda iki kitap okurken; yedinci sınıf öğrencilerinin 31 (% 7,9)'i; sekizinci sınıf öğrencilerinin 34 (% 8,7)'ü ayda iki kitap okumaktadır. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin sınıf seviyelerine göre kitap okuma sayılarının değiştiği dile getirilebilir ($\chi^2 = 25,806$; $p < .05$). Sınıf seviyesi arttıkça kitap okuma sayısında azalış olduğu görülmektedir.

Yılmaz'ın (1989; 2006) ALA'nın standartlarından uyarladığı ölçütler göre, ortalama 2 ayda 1 kitap ve daha az okuma "zayıf okuyucu"yu, 1 ayda 1 kitap "orta düzey okuyucu"yu ve 1 ayda 2 kitap ve daha fazla okuma da "güçlü/etkin okuyucu"yu ifade etmektedir.

Uygulanan kişisel bilgi formunda kütüphane kullanma amaçları dokuz başlık altında toplanmış ve katılımcılara birden fazla seçenek işaretleyebilecekleri hatırlatılmıştır.

Kütüphane kullanma amaçları	Kütüphane türleri				Toplam (%)
	Okul K.	Üniversite K.	Halk K.	Aile Kitaplığı	
1. amaç	163 (87,2)	1 (0,5)	13 (7)	10 (5,3)	187 (100)
2. amaç	254 (84,4)	4 (1,3)	28 (9,3)	15 (5)	301 (100)
3. amaç	165 (85,1)	1 (0,5)	18 (9,3)	10 (5,2)	194 (100)
4. amaç	107 (89,9)	2 (1,7)	4 (3,4)	6 (5)	119 (100)
5. amaç	87 (89,7)	2 (2,1)	6 (6,2)	2 (2,1)	97(100)
6. amaç	16 (94,1)	0 (0)	0 (0)	1 (5,9)	17 (100)
7. amaç	43 (82,7)	0 (0)	5 (9,6)	4 (7,7)	52 (100)
8. amaç	38 (76)	0 (0)	11 (22)	1 (2)	50 (100)
9. amaç	7 (77,8)	0 (0)	2 (22,2)	0 (0)	9 (100).

Tablo 12. Kütüphane kullanma amaçlarına göre tercih edilen kütüphane türleri dağılımı

Tablo 12 incelendiğinde, birinci amaç; “*Kitap veya kitap dışı materyal ödünç almak*” ifadesidir ve 163 kez işaretlenmiştir. İkinci madde; “*Araştırma yapmak ve/ veya ödev yapmak*” 254 kez; üçüncü madde, “*Ders çalışmak*” 165 kez; dördüncü madde, “*Gazete, dergi okumak*” 107 kez; beşinci madde, “*Kütüphanedeki kültürel etkinliklere katılmak*” 87 kez; altıncı madde, “*Kütüphanede arkadaşını beklemek*” 16 kez; yedinci madde, “*Arkadaşlarla birlikte vakit geçirmek*” 43 kez; sekizinci madde, “*Televizyon, bilgisayar (internet) gibi araçlardan faydalanmak*” 38 kez; dokuzuncu madde, “*Oyun oynamak*” 7 kez işaretlenmiştir.

Yukarıdaki sonuçlara göre öğrencilerin en fazla araştırma yapmak ve/ veya ödev yapmak amacıyla kütüphaneyi kullandığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlar ışığında kütüphanelerin öğrencilerin ihtiyacına cevap verecek nitelikte donatılması gerektiği gerçeği gün yüzüne çıkmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmayla, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin kütüphaneye bakış açıları, kütüphane kullanım sıklıkları, amaçları irdelenmeye çalışılmıştır. Ayrıca öğrencileri kütüphane kullanmaya teşvik eden nedenler tartışılmış ve yapılan analizler sonucunda şu sonuçlara ulaşılmıştır.

Başta anne, baba eğitim düzeyi olmak üzere sınıf seviyesi, cinsiyet gibi değişkenlerin öğrencilerin kütüphane kullanım düzeylerinde belirleyici olduğu görülmemiş; buna karşın bir ayda okunan kitap sayısı, tercih edilen kütüphanenin türü ve kütüphane kullanmaya yönlendiren kişilerin, öğrencilerin kütüphane kullanma sıklıklarında değişime yol açtığı gözlemlenmiştir.

En fazla tercih edilen kütüphane türünün okul kütüphaneleri olduğu savunulabilir. Öğrencileri kütüphane kullanmaya yönelten kişilerin en başında, yine öğrencilerin kendilerinin geldiği söylenilebilir. İlköğretim

ikinci kademe öğrencilerinin bireysel istekleriyle kütüphaneleri kullanmaları, hem öğrencilerin gelecek yaşantıları açısından hem de kütüphane kurumunun geleceği açısından umut vaat eden bir sonuçtur. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerini -kendi bireysel istekleri dışında- kütüphane kullanmaya yönlendiren kişilerin başında Türkçe öğretmenlerinin yer aldığı görülmüştür. Bu sonuç, öğrencinin öğrenme yaşantılarında öğretmenlerin bir rol-model olarak önemli bir yere sahip olduğu iddiasını doğrular niteliktedir.

Sonuç olarak okul kütüphanelerinin yetkililerce onarılması, düzenlenmesi ve kaynak bakımından zenginleştirilmesi gerektiği dile getirilebilir. Ayrıca, başta Türkçe öğretmenleri olmak üzere diğer öğretmenlerin de nitelikli kütüphane kullanıcıları olmaları, gelecek nesillerde önemli farkındalıklar yaratacağı savunulabilir.

KAYNAKÇA

- ALA (1983), *The Ala Glossary of Library and Information Science*, (Ed. By Heartsill Young), ALA, Chicago.
- ALPAY, Meral (1989), *Türkiye’de ve Almanya Federal Cumhuriyeti’nde Gençlere Yönelik Kütüphane Hizmetleri*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- American Library Association-ALA (1978), *Book Reading and Library Usage: A Study Of Habits and Perceptions*, ALA, New Jersey.
- AŞICI, Murat ve ÖZARSLAN, Hacer (2002), “İlköğretim I. Kademe Okul Kitaplığını Kullanma Alışkanlığı”, *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15.
- ÇAKIN, İrfan (1986), “Kütüphanenin Toplumsal Konumu ve İşlevleri”, *Türk Kütüphaneciliği*, S. 35, s. 8-17.
- ERKUŞ, Adnan (2009), *Davranış Bilimleri İçin Bilimsel Araştırma Süreci*, Seçkin Yayıncılık Ankara.
- <http://www.beyazitkutup.gov.tr/kunye.php> (erişim tarihi: 02.04.2011)
- <http://zilekutuphane.8k.com/page3> (erişim tarihi: 02.04.2011)
- KARAKAŞ, Sakine (2001), “Çocuk Kültürü ve Kütüphane”, *Türk Kütüphaneciliği*, C.15, S.3, s. 285-295.
- ÖNAL, İnci (1987), *Eğitim ve Öğretimin Gerçekleşmesini Sağlayan Okul Kütüphanesi Çalışmaları*, MEB. Yayınları, Ankara.
- POWELL, R., TAYLOR, M. T. ve MCMİLLAN, D. L. (1984), “Childhood socialization: Its effect on Adult Library Use and Adult Reading”, *Library Quarterly*, C. 54, S. 3, s. 245-264.

- ROUSSEAU, J. J. (1998), *Bilimler ve Sanatlar Üzerine Söylev*, (çev: Sabahattin EYÜBOĞLU), Cem Yayınevi, İstanbul.
- SAĞLAMTUNÇ, Tülin (1991), “Türk Gençlerinin Okuma Alışkanlıkları”, *Çağdaş Kütüphanecilik ve Düşünce Özgürlüğü Üzerine*, Yapı Tasarım-Üretim, İstanbul.
- STEINBERG, H. (1979), “Erziehung Zum Lesen”. *Buch and Bibliothek*, C. 31, S. 11/12, s. 958-960.
- ŞAHİN, Abdullah, İŞCAN, Adem ve MADEN, Sedat (2009), “İlköğretim Öğrencilerinin Okul Kütüphaneleri ve Sınıf Kitaplıklarını Kullanma Durumları (Erzurum İli Örneği)”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 13, S. 2, s. 183-196.
- TORUN, O. (2003), “Yeni Bir Mesleki Oluşum: Okul Kütüphanecileri İstanbul Grubu [OKİG]”, *Türk Kütüphaneciliği*, C. 17, S.1, s. 55-68.
- WHITEHEAD, N. (2004). “The Effects of Increased Access to Books on Student Reading Using The Public Library”, *Reading Improvement*, C. 41, S.3, s. 165-178.
- YILMAZ, Bülent (1992) ,“Okuma Alışkanlığında Öğretmenlerin Rolü”, *Eğitim Dergisi*, C. 1, S. 2, s. 5-12.
- YILMAZ, Bülent (1996), “Halk Kütüphanesi Kullanımına Sosyolojik Bir Yaklaşım”, *Türk Kütüphaneciliği*, C. 10 S.4, s. 360-383.
- YILMAZ, Bülent (2004/1), “Türkiye’de Eğitim Politikası Ve Kütüphane”, *Bilim ve Ütopya*, C. 12, S.139, s.49-51.
- YILMAZ, Bülent (2004/2), *Türkiye’de Eğitim Politikası ve Kütüphane*, Türk Kütüphaneciler Derneği Ankara Şubesi Yayını, Ankara.
- YILMAZ, Bülent (2010), “Türkiye’nin Bilgi Toplumu Politikasında Kütüphane Kurumuna Yaklaşım”, *Bilgi Dünyası*, 11(2), 263-289.
- YILMAZ, Zeynep Aydın (2006), “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Okuma Alışkanlığı”, *İlköğretim Online*. C.5, S.1, s. 1-6.